

Nowe doniesienia o stanowiskach tygrzyka na wschodzie Polski (patrz np. Pietrzykowski 1974, Liana 1993) świadczyć mogą nie tylko o jego dalszej ekspansji terytorialnej, ale – jak się wydaje – także o słabym dotychczas rozpoznaniu tej części kraju pod kątem występowania omawianego gatunku.

Sławomir Zieliński, Iwona Zielińska

PIŚMIENNICTWO

Liana A. 1993. Występowanie rzadkiego pająka – tygrzyka *Argiope bruennichi* na Roztoczu. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 49, 2: 49–53.

Pietrzykowski M. 1974. *Argiope bruennichi* (Scop.) (Araneae) pod Wytycznem na Wyżynie Lubelskiej. *Notatki Przyr.* 11: 8–10.

Nowe stanowiska tygrzyka paskowanego *Argiope bruennichi* na Opolszczyźnie

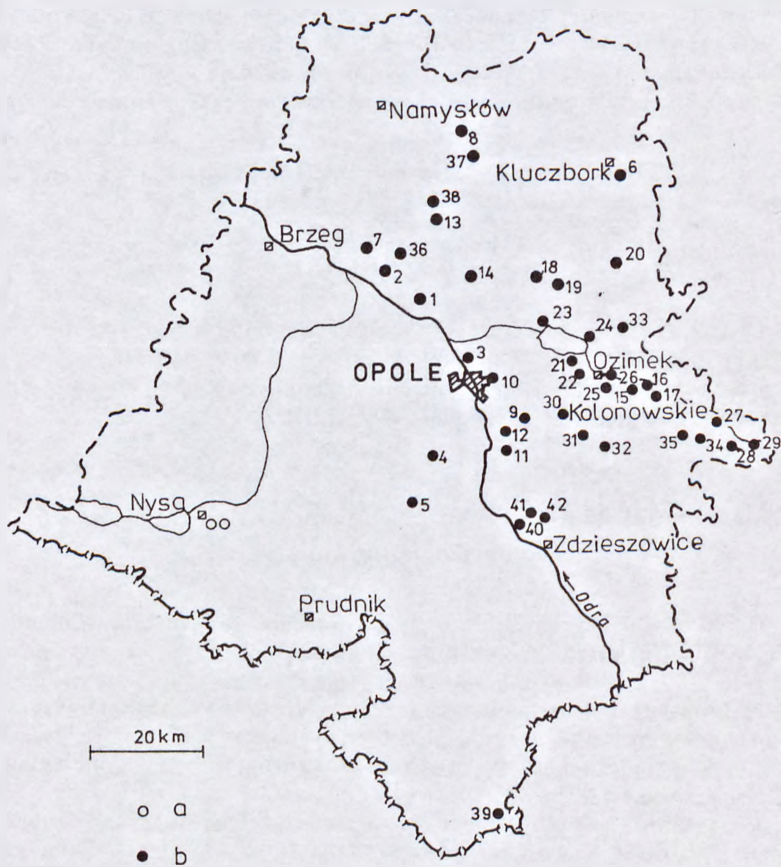
Pająki *Araneida* należą do typu stawonogów *Arthropoda*, gromady pajęczaków *Arachnida* i reprezentowane są przez ok. 21 tysięcy gatunków (Rajski 1991). W Polsce do najczęściej spotykanych zalicza się pająki o szarej, brązowej lub czarnej barwie ciała. Rzadkością są gatunki o jaskrawym ubarwieniu ciała, a wśród nich tygrzyk paskowany *Argiope bruennichi*, jeden z najokazalszych przedstawicieli europejskiej arachnofauny z rodziny krzyżakowatych *Argiopidae*.

Tygrzyk paskowany jest godny uwagi nie tylko ze względu na ubarwienie, lecz także na rzadkie występowanie. Zaliczany jest do elementu południowo-wschodniego, czyli pontomediterranejskiego. Jest gatunkiem ciepłolubnym i światłolubnym. Spotyka się go najczęściej na wilgotnych łąkach, czasem na kserotermicznych zboczach, a także w środowiskach ekotonalnych, obrzeżach dróg polnych oraz płotach (Bednarz 1996). *

W Polsce znanych jest co najmniej 50 stanowisk tego gatunku. Większość z nich zlokalizowana jest w zachodnich regionach kraju: Pomorzu, Pojezierzu Pomorskim, Dolnym Śląsku, Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej i Sudetach (Urbański 1948, Bednarz 1996, Prószyński, Staręga 1971, Staręga 1983).

Nieliczne stanowiska tygrzyka odnotowano – także w południowo-wschodniej Polsce (np. Radkiewicz, Jerzak 1991, Liana 1993, Piątek 1995, Skórka 1997).

Z Opolszczyzny znane były dotychczas dwa stanowiska tego pająka – w okolicach Włodar koto Nysy (Woźny 1975).

Ryc. 1. Stanowiska tygrzyka paskowanego na Opolszczyźnie: a – podane na podstawie literatury, b – nowe. – Locality *Argiope bruennichi* in Opole Province: a – literature records, b – new

Podczas obserwacji terenowych prowadzonych na obszarze Śląska Opolskiego, w latach 1993–1997, autorzy odnotowali 42 nowe stanowiska *Argiope bruennichi* (ryc. 1). Biorąc pod uwagę ich rozmieszczenie i liczbę obserwowanych osobników, można stwierdzić, że w byłym woj. opolskim gatunek ten spotykany jest stosunkowo często.

Dane w poniższym wykazie stanowisk dotyczą wyłącznie samic.

Podział fizyczno-geograficzny przyjęto według Kondrackiego (1981).

Wykaz stanowisk

Nizina Śląska

Pradolina Odry

1. Chróścice, 12 osobników na podmokłej łące przy drodze.
2. Popielów, 10 osobników na wilgotnej łące.
3. Na południowy wschód od Krzanowic, 2 osobniki nad brzegiem stawu.

Równina Niemodlińska

4. Na wschód od Ligoty Prószkowskiej, 15 osobników na wilgotnej łące w dolinie Prószkowskiego Potoku.
5. Na południowy zachód od Smolarni, 32 osobniki na podmokłej łące.

Równina Oleśnicka

6. Na południe od Ligoty Górnej, 22 osobniki na podmokłej łące.
7. Na wschód od Kurzni, 4 osobniki na suchym nieużytku.
8. Na południowy zachód od Duczowa Małego (koło przysiółka Międzybrodzie), 28 osobników na wilgotnej łące.

Równina Opolska

9. Na północny zachód od Tarnowa Opolskiego, 51 osobników na wilgotnej śródleśnej łące.
10. Opole – Kolonia Gosławiska, 14 osobników w rowie przy nasypie kolejowym i w uprawie żyta.
11. Na zachód od Kosorowic (południowa część Łąk Groszowickich), 18 osobników na łące.
12. Na północny wschód od Przywor (północny skraj Łąk Groszowickich), 15 osobników na wilgotnej łące.
13. Na północny zachód od Pokoju, 11 osobników na wilgotnej łące przy lesie.
14. Na północ od Brynicy, 9 osobników na wilgotnej łące.
15. Na południe od Staniszczyk Małych, 42 osobniki na wilgotnych łąkach.
16. Staniszczyk Małe, 34 osobniki w zarastającym starorzeczu Małej Panwi.
17. Na południowy zachód od Staniszczyk Wielkich, 17 osobników na wilgotnej łące.
18. Jełowa, 32 osobniki na wilgotnej łące.
19. Na południe od Kobylna, 11 osobników na skraju przydrożnego rowu.
20. Szumirad, 4 osobniki na torfowisku w rez. przyrody „Smolnik”.
21. Na północny wschód od Szczedrzyka, 59 osobników na wilgotnych łąkach nad Jeziorem Turawskim.
22. Pustków, 37 osobników na wilgotnej łące.

23. Na wschód od Turawy, 7 osobników na wale Jeziora Turawskiego.
24. Na zachód od Dylak, 12 osobników na wilgotnej łące przy ujściu Libawy do Jeziora Turawskiego.
25. Na południowy zachód od Krasiejowa, 19 osobników na wilgotnej łące.
26. Na wschód od Ozimka, 7 osobników na wilgotnej łące.
27. Zawadzkie, 27 osobników na podmokłej łące.
28. Na południe od Żędowic, 26 osobników na wilgotnej łące.
29. Między Żędowicami a Kielczą, 72 osobniki na wilgotnych łąkach.
30. Na północ od Dańca, 14 osobników na wilgotnej łące.
31. Na północ od Izbička (Utrata), 24 osobniki na grobli stawu rybnego.
32. Na północny zachód od Grodziska, 28 osobników na wilgotnej łące przy stawie.
33. Na południowy zachód od Kniei, 7 osobników na śródleśnym torfowisku.
34. Między Zawadzkim i Wierchlesiem, 23 osobniki w zaroślach przy drodze.
35. Na północ od Łazisk, 6 osobników na torfowisku przy śródleśnym stawie.
36. Na południowy wschód od Kuźnicy Katowskiej, 37 osobników na wilgotnych łąkach.
37. Na północny zachód od Zawiści, 14 osobników na wilgotnych łąkach pod lasem.
38. Na północ od Zieleńca, 23 osobniki na wilgotnych nieużytkach.
- Płaskowyż Głubczycki**
39. Na południe od Kietrza, 31 osobników na ciepłolubnej murawie w rez. przyrody „Góra Gipsowa”.
- Kotlina Kozielska**
40. Na południe od Gogolina, 38 osobników na zatorfionych łąkach.
41. Na zachód od Gogolina, 18 osobników na turzycowisku.
42. Na południowy zachód od Gogolina, 13 osobników na źródłisku.

Arkadiusz Nowak, Sylwia Nowak, Krzysztof Spałek

PIŚMIENNICTWO

Bednarz S. 1966. *Nowe stanowisko tygrzyka paskowanego Argiope bruennichi Scop. (Argiopidae) w Polsce na Dolnym Śląsku*. Przegl. Zool. 10: 179–185.

Bednorz L. 1996. *Nowe stanowisko tygrzyka paskowanego Argiope bruennichi*. Chrońmy Przyr. Ojcz. 52, 6: 97–98.

Błażejewicz M. 1992. *Kolejne stanowisko pająka tygrzyka Argiope bruennichi w północnej Polsce*. Chrońmy Przyr. Ojcz. 48, 4: 97–98.

- Kondracki J. 1981. *Geografia fizyczna Polski*. Wyd. 4, PWN, Warszawa.
- Liana A. 1993. Występowanie rzadkiego pająka – tygrzyka *Argiope bruennichi* na Roztoczu. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 49, 2: 49–53.
- Piątek M. 1995. Interesujące stanowiska pijawki lekarskiej *Hirudo medicinalis* i tygrzyka paskowanego *Argiope bruennichi* w Machowej (woj. tarnowskie). *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 51, 2: 115–117.
- Prószyński J., Staręga W. 1971. *Pająki – Aranei*. W: *Katalog fauny Polski* 33, 16, Warszawa.
- Radkiewicz J., Jerzak L. 1991. O stanowiskach pająka tygrzyka paskowanego *Argiope bruennichi* na obszarze Polski. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 47, 6: 89–91.
- Rajski A. 1991. *Zoologia*. PWN, Warszawa.
- Skórka P. 1997. Nowe stanowiska pająka tygrzyka *Argiope bruennichi* w Tarnowie i okolicy. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 53, 3: 99–100.
- Staręga W. 1983. Wykaz krytyczny pająków (*Aranei*) w Polsce. *Frag. Faun.* 27: 149–268.
- Urbański J. 1948. *Argiope bruennichi* (*Scopoli*) 1772 na Wyspie Wolin oraz rozmieszczenie tego gatunku na ziemiach polskich (*Arachn. Aran., Argypidae*). *Badania Fizjogr. nad Polską Zach.* 1: 160–169.
- Woźny M. 1975. *Pająki (Aranei) południowej Opolszczyzny*. OTPN, PWN, Warszawa–Wrocław.

OCHRONA KRAJOBRAZU

Dolina Rawki w Bolimowskim Parku Krajobrazowym ostoją interesującej entomofauny lądowej i wodnej

Walory przyrodnicze Rawki sprawiły, że jako jedna z niewielu rzek w Polsce w całości została objęta ochroną rezerwatową (rezerwat przyrody „Rawka” o pow. 487 ha). Szczególnie cenny jest fragment doliny Rawki na obszarze Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (Jakubowska-Gabara, Kucharski 1983). Znajdujące się tu wilgotne łąki ziołoroślowe, zdarzające się okresowe zalewy, meandrujące koryto, starorzecza, szuwarowe pobrzeża rzeki, fragmenty wilgotnych lasów liściastych i zarośli wierzbowych oraz suche murawy piaskowe tworzą unikalną w obecnym krajobrazie środkowej Polski mozaikę siedlisk. Harmonijnie łączy ona fragmenty ekosystemów o charakterze naturalnym i wtórnym. Badaniami objęto wszystkie siedliska charakterystyczne dla tego fragmentu doliny rzeki.

Ogółem w ramach badań prowadzonych w pierwszym połowie lat dziewięćdziesiątych na omawianym obszarze stwierdzono występowanie 645